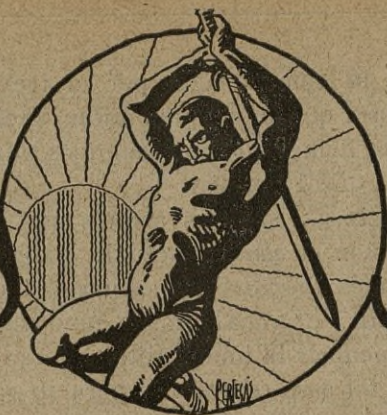

PATRIA NOVA

SEMÀNARI VALENCIANISTE

Prèus de sotscripció

Reine de Valencia..	Ptes. 0'50 trimestre
Catalunya i Illes Balears	> 0'50
Espanya.	> 0'75
Extranger..	> 1'—

Direcció pera correspondència

Kiosc de San Martí.—VALENCIA

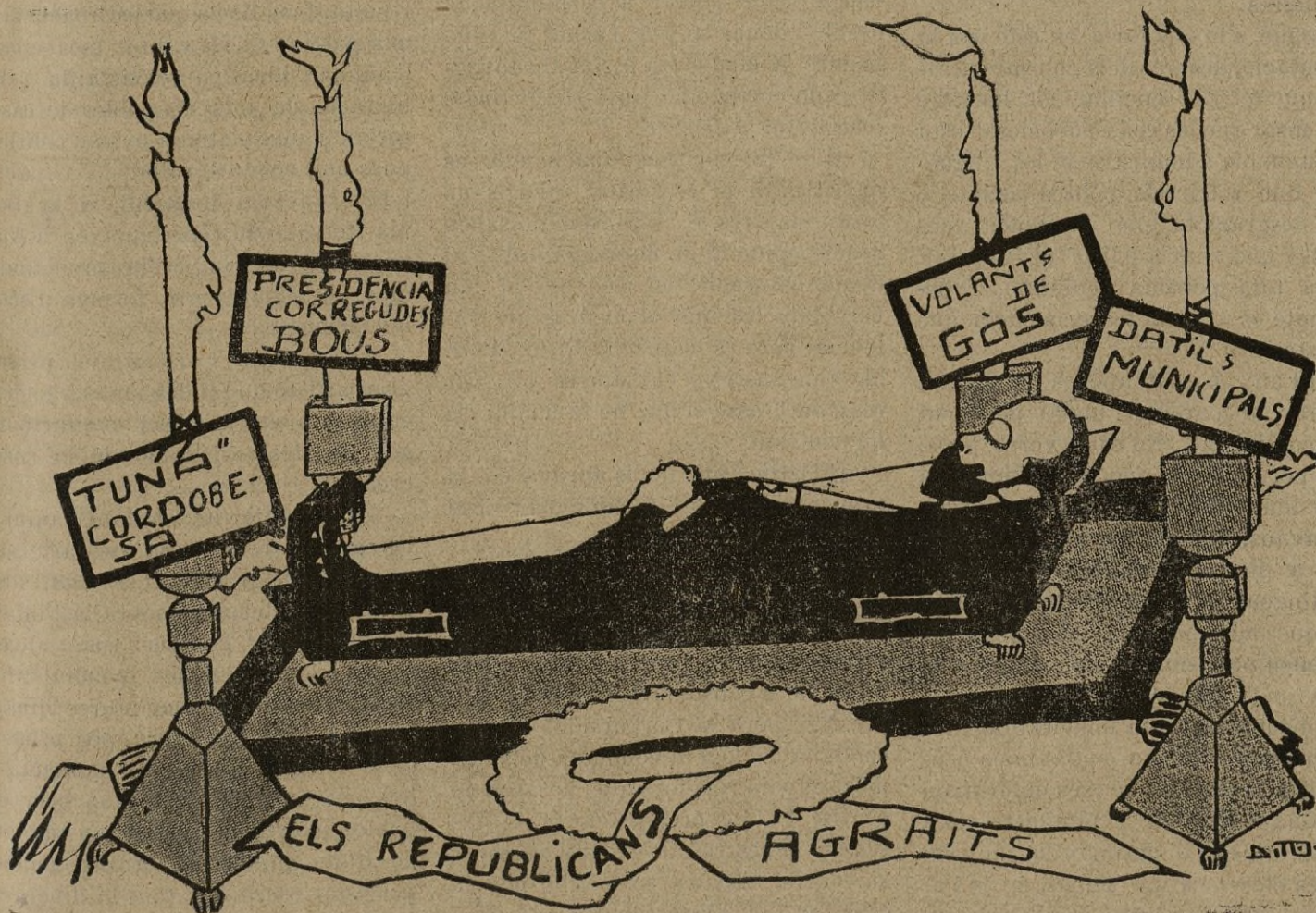
Valencia 24 de Juliol de 1915

Número sòlt: 5 céntims

VOLEM

la oficialitat de la llengua valenciana.
 que siguen valenciàns tots els que 'n nòstre reine desempenyen càrrecs públics, inclosos els
 governatius i administratius, i els militars que impliquen jurisdicció.
 l'autonomia tan ampla com se puga obtindre per a'l municipi i la nacionalitat valenciana.
 el restabliment del dret foral valencià ab les modificacions que aconsellen els temps.
 el servici militar voluntari i retribuit.
 la instauració del crèdit agrícola en tot el reino.
 Borsa de Treball i Musèu social valenciàns.
 caixes de retiro pera la vellea.
 pensions als pares prolífics i exenció d'alguns impòsts.
 la ensenyansa integral gratuïta i obligatòria.
 tractats de comèrs i abaratament de tarifes ferroviaries i maritimes.

Lo que hagueren volgut els correligionaris de l' Alcalde

Miréu-lo; pareix qu' estiga mòrt, pero es el més viu de tots.

El "delirium trémens" del centralisme

Còses de la Diputació

En l'arrendament del còbro del contingent, no están d'accòrt alguns dels diputats.

¿Qué's lo que va a fer la Diputació?

No pòt pagar als empleats; no pòt atendre als gastos dels Asilos i Hospital que té a son càrrec; als peóns caminers *fá més d'un any que no 'ls ha pagat*, etc.

No pòt pagar a ningú, i aixó que desde fá alguns anys té 'l percentage del Pòrt, un àrbitre per càrrega i descàrrega en concèpte de reparació de carreteres, que li produix al any 500 o 600 mil pessetes, podent-se calcular que 'n els anys que 'l còbra haurá recaudat per este concèpte al voltant d'uns 14 MILLÓNS. Pareix ser que fins ara, la Diputació, ab estes sumes atenia a les seues obligacions per empréstits, etc.

Pero com resulta que s'está trevallant per l'adopció d'unes nòves tarifes en nòstre Pòrt, en les quals segurament no figurará l'esmentat àrbitre, es lo més probable que desapareisca esta importantíssima font de ingrés.

¿Qué's lo que faria en este cas la Diputació, després dels enormes atrasos que té? Es sencillament horrible el pensar que les consecuències d'esta abominable administració les tingueren que sofrir els pòbres asilats o els desgraciats que no tenen més remey que anar a parar al Hospital. Pera tota persona conforme, l'assumpte es d'una transcendència que asusta.

El any passat apenes s'aplegá a cobrar, al pareixer, un 40 per cent del contingent. ¿No es de veres, pues, que per dolorós que siga s'impòssa una mida radical? Pues bé; com hem dit aváns, hi han diputats que s'opòsen a que s'arrende el còbro del contingent. ¿Per qué? Perque la culpa de que no's pague 'l contingent, no la tenen precisament els pòbles, sino eixa còlla de cacies desaprensius qu'encubrixen tota immoralitat i tot ho envenenen ab sa mala baba centralista, i son els que més entorpiexen la bona marxa de l'administració a canvi tan sòls d'obtindre la majoria en les eleccions. Lo demás, no 'ls importa; que s'enfonse la Diputació, que fassa el ridícul Valencia, que no còbren els sòus els empleats, encara que siga lo més sagrat en totes ban-

des la remuneració per el treball, encara que sufríxquen mil privacions eixos hòmes que no tenen més mig de vida que 'l seu sòu.

Eixos... senyors son els que més defenen la *unidad* actual, eixos son els més abominables esbirros d'eixe malait centralisme, únic capás d'encubrir la immoralitat i vergonya que tot assó representa pera un pòble mitjanament cult i conscient.

Còses del Ajuntament

Lo de l'Ajuntament es ya tan falt de sentit comú, que no hi ha manera de tractar-ho en serio.

Res manco que l'hòme dels uniformes, el majestuós, respectable, acicalat, pulcre, refinat, el may prou ponderat senyor Sanchis Pertegás, el de las *luengas barbas*, ab tota sa serie-tat i respectabilitat, i la dels senyors Fabregat i Llopis, demaná al Ajuntament que acceptara la delegació governativa *para poder presidir les corregudes de bous*. Vaja; es lo únic que li faltava al senyor Sanchis Pertegás: el flamenquisme.

Veritat es que no está mal aixó de la presidència de les corregudes de bous. Exhibició, faroleig, bronques—tot es popularitat,—anar en cotje debaès i poder portar a la familia al desfile i donar-se *pote*, i sobre tot, dispòndre de cinquanta o sixanta targes de cada correguda *para poder tindre contents als electoreros*...

¿Eh? ¿Si la combinacioneta es minsal... Si qu'es veritat qu'ells no farán may res al rècte, que no saben ni un pepino ni de municipalitats, ni d'administració, ni de res, ni fan may cap còsa que 'ls puga agrair Valencia; pero es lo qu'ells dirán: ¿Pera aixó me gastí yo els diners per ser regidor? I assó sí que no hi ha qui els hu conteste.

¡Llástima que no 'ls aprovaren la proposició! Fins l'Alcalde els tirá al cap! ¡Pòbre general!...

I ara en serio. Vaja un aplaudiment pera 'ls senyors Marco Miranda, Prieto i Cuñat, especialment pera 'l primer, que s'oposaren valentament a que no's consumara semblant desprestigi pera la Corporació. També es digna d'elògi la conducta dels demás senyors regidors que votaren en contra de la proposició, i la del senyor Mestre al decidir el empat en contra. Aixina se vetlla per la dignitat de l'Ajuntament; cada còsa lo que siga.

NOTA.—Treball retirat del número anterior per excés d'original.

Ensenyances del nacionalisme

Iván Mèstrovic

La premsa espanyòla nos ha parlat estos dies del triomf conseguit per el gran escultor eslau Iván Mèstrovic en el Musèu Victòria i Albert, de Londres.

Mèstrovic naixqué en la Croacia, patria serbia que gemeca baix el jou de l'impèri austro-hongarés desde que fon incorporada a d'èll.

En la lluita, pues, sostinguda per sa nacionalitat opressa contra l'uniformisme de l'impèri més heterogèni d'Europa, hi hagué de formarse el fòrt esperit de l'artista, desde sa infantesa, acaronat ab els cants i balades populars que tracten de les haneses realisades per els héroes de son pòble, que no han cesat un moment de portar de boca en boca les llegendes béliques, de conreuar sa llengua i literatura, rebelant-se a l'imposició de l'idioma hongarés, i de procurar per la conservació de son dret nacional.

La «concreció de cultura»—mòdern concèpte de Patria—que d'assó resulta, doná llòc a que la Croacia siga una patria rediviva, tant més cuant l'anima l'ideal panservista: la reintegració de tots els pòbles de rassa serbia a una mateixa unitat política, pues hui, com es sabut, la Croacia, l'Eslovaquia, l'Eslovenia i la Bosnia-Herzegovina perteneixen a Austria-Hongria, i la Serbia propiament dita i el Montenegro, formen Estats independents.

D'assí que 'l triomf del primer gran artista que li debem a la guèrra europea, no es assòles l'exaltació del gèni de Mèstrovic, sino de la rassa croata.

Ahir Sinkiewicz, cantant l'ànima i les gestes de Polonia esquarтерada per Russia, Austria i Prusia, ahir Runeberg, ab sos vèrsos a la Finlàndia opresa per l'impèri rus... alcan-saven triomfs artístics mundials; hui Mèstrovic, ab ses escultures que se reputen d'un art etèrn, per créure-se-lo enllasat ab el del passat i el del pervindre, pròven que sòls els pòbles que viuen en perpetuo ambient de lluita produïxen grans hòmens per estar escrit que tant la lliberació i el benestar d'aquells com l'aparició d'estos es obra de dolor.

Nacionalisme, per tant, supòsa amor, sacrifici, acció, virtut, cultura,

abnegació... per lo que, triomfant en tot lo mon el principi de les nacionalitats, sa victòria seria la de totes les excelsituts humanes.

E. M. F.

ELS HOMENS

En Gaetà Huguet

A l'arribar a Castelló, mon més ferm propòsit es visitar a En Gaetà Huguet. No'l conee, i per primera volta vaig a parlar-li. No vulle buscar qui me presente: m'han dit que's suficient ab dir que u es valencià. Pregunte a un home la direcció; me oriente. Mentres camine vaig pòc a pòc forjant dins de mi un Huguet que no sé si coincidirà ab la realitat; l'imagino alt, ab cèrt empac solemne, parlant pòc i ab lentitut, molt serio, molt cuidadós de sa persona. Mes encara que 'ls fets per mi cone-guts dien lo contrari, yo el creia sec i pintada en el semblant eixa amargor dels que han vist moltes còses i han sofert molts desenganys.

Pues, be, no es aixís. En Gaetà Huguet no es alt, es més pronte baix; es sencill, amable, ple d'entusiasme, i son afà es fer-nos vore qu'ell es un camarada com atre cuansevòl; pero ab més anys. Cuan li diem les paraules de reconeiximent i admiració que produix en nosatros l'eixemple de sa vida, de ses òbres, ens ix al pas: No, no; yo soc un sencill llaurador que ha llegit un pòc i que está ferventment enamorat de nostra rassa.

¡Qué impòrta ser llaurador! Recordem la nobilísima vida de Tolstoy, que compartix ab ses altes especulacions intelctuals el llaurar la terra i sembrarla pera procurar-se el sustent. ¿No es en Rousseau, i en Spenser, i en Kropotkine, el home-eixemple, aquell que dividix s'activitat entre lo manual i lo espiritual?

Nos parla de sa llavor en Castelló. L'escoltem en silenci. Té pera nosatros, gents d'esta generació, que segons Wagner pareix fer a la vida una acullida prou reservada, el prestigi d'aquella joventut vehement—¿no es una redundancia?—que abandonava les aules pera batre's darrere d'unes barricades defenent l'ideal, far lluminós que de tret en tret illumina la ruta, segons Ingegneros en son llibre *L'home mediòcre*, l'ideal fet sang que glatix en les venes i canta en el còr l'immortal cansó de totes les generositats i totes les belleses.

—Mos fills, ma familia tota—diu el vell federal—parlen sempre en valencià. Cuan algú está ausent m'escriu també en valencià. ¿No es un absurd que dos, per eixemple, parlen d'ordinari en valencià i cuan se tinguen qu'escriure hu fasen en castellà?

—Sent yo regidor—ens referix—desde el primer día que intervinguí en els debats hu fiu en valencià. I darrere de mi foren quatre o cinc els que seguiren. (Dec dir que a ell, en testimoni del molt afecte que se'l té en Castelló, se li tolera assò, cosa que'l any anterior se li havia impedit a atre edil cual nòm no recorde.)

Més de dos hòres hem estat ab En Gaetà. Sugestiona dolsament este ancià de llargs cabells blancs, que s'interessa per tot ab l'afà i caliu d'un jove. Sa vida es un vast panorama; audàs i aventurer, ha corregut molta terra, empentat per eixa secreta inquietut dels hòmens de son temps. Coneix varis idiòmes—anglés, francés, italià—i per això es una garantia l'elògi que li oim fer de les delicades belleses de nostra llengua, flexible, rica, ondulant, sonora...

Es pera nosatros un eixemple d'energia, de voluntat i abnegació, este ancià que'n compte de procurar-se la calma, el sosiego, escriu sens parar defenent el nostre sagrat ideal. Es admirable la generosa sava jovenívola que conserva en son còr, el càlit acent que pòsa en ses paraules i eixe gest audàs i aixerit ab que nos alenta i que recòrda al jove lluitador d'aquella generació romántica que entrava en les aules olent a pólvora per haver defés en los carrers eis etèrns principis de Justicia i Llibertat.

Juli Just Gimeno

Algo sobre 'ls Jòcs Florals

Ara més que may volguérem pera nosatros el prestigi de la edat pera ab ell avalorar nostres paraules. Perque parlar dels Jòcs Florals assí, on per desgracia impera el convencionalisme, sembla que sia impulsat per l'ansia pecadora de significar-se i no—com ho es en nosatros—per el gran amor que tenim possat en l'ideal.

Els Jòcs Florals que anyalment ab tanta fastuositat com mancament de sentit comú ve celebrant la venerable Societat Lo Rat-Penat, son detestables.

¿Qué dirieu de la presentalla feta per vòstra aimada qu'encubrirà el veneno sutil que havia de matar-vos? Pues els Jòcs Florals, desde la enunciació dels temes a concursar fins la redicòla comèdia del Teatre Principal no nos pòrta a atra conclusió: La mòrt del valencianisme, fatalment, ha de ser en los Jòcs Florals que celebra la Societat Lo Rat-Penat.

Una festa altament patriòtica, de enlairament espiritual, de coratje i amor, en que 'ls vèrsos d'òr dels patris poetes vibren armònics en llaor de la pagesa que son carinyo proclama regina de la festa, no deu ser, no pòt ser una farsa, burdament confeccionada entre bastidors pera divertir als del *sano regionalismo*.

Pasem per alt—seria enfangarnos masa—la injusticia notòria de imposar la regina que ha de ser, al poeta; be que éste no sempre es el que més mèrits reunit, sino el deliberadament escullit ab anterioritat pera soportar ab paciència estes imposicions, com bòn agrait.

Nosatros aspirem, ¡volem! que 'ls Jòcs Florals sien com deuen ser, com ho son en Catalunya: la proclamació—pera nosatros estrident—del vigor de la rassa valenciana que viu, i no un funeral de tercera, en que 'ls centralistes disfrasats, ab intim goig, entonen el *Requiescat in pace* al cadavre del valencianisme.

Volem justicia i que'l poeta premiat ab la flòr natural, per lliure elecció de sa voluntat proclame regina de la festa a la pagesa del seu rendiment.

¡Oh, els Jòcs Florals en que nostre Rei i Senyor En Pere IV fallava en vèrs i l'escullit, ab madrigals i ròses, aixecava un tròno a la senyora del seu amor...

Avui els vèrsos del poeta premiat son una corona de anémones pera la Patria i el discurs del mantenedor una fúnebre oració...

¡Joventut! ¡Vixea Valencia!

Pascual Asíns

Pera tindre idees en aquelles ocasions que puguén presentar-se, en que 'ls centralistes ne fasen una de les seues, préguem a nostres lectors ens comuniquen les seues idees respecte als giulits més pràctics i que més s'oixquen.

El Centralisme contra Valencia

Dijosa etat i segles dijosos aquells en que la vida real, i no fictícia com es ara, de Valencia, era reconeguda per reis i govèrns, que acataven nostres furs i llibertats.

Huí en dia el Centralisme tot hu abarca, tot hu absorvix, per lo que podem considerar-nos com una rassa inferior de paries d'esperit, a la que s'inferixen tota mena de ofenses, sense protèsta alguna per nostra banda.

Ya es hòra, pues, de que 'ls que composem esta «colonia castellana», conquistada per les armes de Felipe V, alce la veu pera protestar enèrgicament si volem deixar de ser *provincians*, com despectivament nos diuen els centralistes.

Ara més que may, pues el Centralisme, que no para en fer-nos desaires, ens ha afegit recentment u més a la llista: s'ha creat una comissió pera estudiar les indústries espanyòles, ab lo fi de donar eixida als productes. D'esta comissió no forma part, pasmeu-se, ni un valencià.

Assò, que a primera vista pareix que no tinga importància, si que 'n té i molta, perque al no haver en la susdita comissió ningún compatrici, ¿quí va a preocuparse de que nostra gran producció obtinga la necessària eixida?

No, no debem consentir que l'odiós centralisme seguíxca humiliant-nos cuan tenim dret a prosperar tant com el primer, per ser nosatros u dels pòbles ibèrics que més ha contribuït a honrar ab el seu esforç intel·lectual, moral i material a l'Estat espanyòl.

Com diu molt be nostre estimat colega *El Mercantil Valenciano*, estem en el cas d'alsar nostra veu pera protestar.

I ya que ningún valencià s'ha atrevit a fer-ho, la Joventut Valencianista, com nou Palleter, dona el crit, no contra un invasor estranger, sino contra el Centralisme que obra ab Valencia d'igual mena, ya que no procura més que anestesiar el còs de la nostra Patria.

¡Valenciàns, hi ha que expolsar nostra indolència moruna d'una vegada! Fa masa temps que la perea nos domina, i per ella ham anat deixant que la nostra personalitat desaparega pòc a pòc, anulada per els despotes.

Demostrem al mon que 'ls valenciàns ham segut, som i serem aquell

pòble cult i trevallador que anava al cap dels demés en el segle XV, cuan Valencia mereixqué ser nomenada l'Atenas del Mediterrani; que no som tan indiferents als mals i decadència de la Patria com la majoria dels espanyòls, que no s'preocupen més que de les corregudes de bous, que volem ser un pòble eixemplar... Vosatros, amics i paisàns, teniu la paraula.

Cándit Herrero

GLOSARI

Senyora Mòrt:

Ab tot el respècte, ab tota la serietat i bona intenció que la pòr que te tinc puga infondir-me, m'atrevice a suplicar-te un pòc d'atenció.

Ya sè qu'estàs en dies de gran tasca per lo de la barbra guèrra que assòla a l'Europa, que has de acudir a mil bandes; pero te pregue t'atures un pòc i m'escoltes. Promet no parlar-te a us centraliste—o siga perdent molt de temps i no dient res de profit;—seré breu i concís.

En nòm dels valenciàns de còr tinc que advertir-te que observem ab gran disgust que, sense dupte per tes moltes ocupacions, de ya férem esment, la teua comptabilitat no deu anar al dia, i pareix que no estàs ben orientada en lo de la norma que deus seguir pera visitar als teus elegits.

Hi ha per nostra tèrra algún que atre senyor que ya fa temps li deguera haver aplegat el torn, i tú no t'enrecòrdes i en canvi te fiques on no fas falta i armes el desòri consegüent.

Deus posar en ordre els teus arxius i dedicar una mica d'atenció a este important assumpte.

I res més per ara. Coralment desitje que cuan avàns pugues descansar un pòc i quede, per tant, en la deguda pau la humanitat. Nòstre prèc tan sòls se referix a les teues funcions en temps ordinari.

No t'pòse sagell pera la respòsta perque no tinc sòlt.

Marián

El discurs d' En Cambó

CATALUNYA i l' actual moment històric

Ant la impossibilitat de poder publicar complet—per manca d'espai—el notabilíssim discurs pronunciat en Barcelona en l'acte del Tibidabo per el diputat regionaliste En Francèsc Cambó, no podem manco que insertar alguns dels meravellosos parafràfs en que de mòdo tan gràfic i sincer s'expòsa la veritat de la actual política espanyòla.

Compare el lector la manera de parlar d'un ver regionaliste, siga del color que siga, ab les ringleres de paraules fofes i intencionades de cuansevòl politic al us, i traurá segurament profitoses ensenyances. El

primer se deurá SEMPRES al seu pòble i als seus electors; el segón no farà may més que *maniobrar* del mòdo que millor convinga als pròpys interesos, caiga qui caiga i patixca qui patixca.

Lo únic que pasa, es que 'n Espanya, degut a eixe estat morbós i ilògic que han creat totes les rastres i vergonyes del centralisme, lo que més interessa es lo que manco se llig. Ya s'cuiden també de que s'publique lo manco possible, pera ells anar, mentrestant, aprofitant-se.

I anem al discurs.

Ens trovem, senyors, en una situació inaudita, en una situació que no té paregut ab cap atra. En Ventosa, al Congrés, en un discurs notable, exposava el fet, evident als ulls de tothòm, que desde que va esclatar el conflicte europèu s'ha intensificat en totes parts del mon l'actuació de l'Estat. Huí els Estats, tant en els països que lluiten, com en els que, com nosaltres, disfruten de la fortuna de la neutralitat, en tots ells l'Estat porta la direcció de la economia integral del país, i l'Estat intervé en tot; i assi, a Espanya, senyors, hem volgut ser una excepció, no ens hem volgut semblar al mon civilisat; en els moments en qu'els Estats tot ho encarnen, tot ho impulsen, tot ho representen, assi, a Espanya, el nostre Estat, en la seua representació executiva i en la seua representació legislativa, s'ha declarat en huelga i ha dit: assi, a Espanya, no hi ha res que fer. (Grans aplaudiments).

No perilla, no, ¿qué ha de perillar?, la neutralitat. No perilla la neutralitat a Espanya, perque assi la neutralitat es una cosa tan fatal com la calor en el més d'agost, que ve encara que no ho vullgam. (Rialles i aplaudiments.)

La neutralitat es una cosa tan fatal que els mateixos que han volgut protestar, si se trobaven ab una responsabilitat de govèrn la seguirien també, perque no trobarien manera d'eixirse'n, i si la trobaven, el país no els se la deixaria seguir.

Pero no perilla, senyors, no perilla tan sòls la vida del govèrn, que seria un perill petit. El govèrn s'ha entès cuasi ab tothòm. (Rialles). Ho haveu vist estos últims dies. A Espanya, en les representacions polítiques, l'arribar a un acòrt es cosa fácil. Una manca d'escripòl del que oferix i una mica més de falta d'escripòl del que acèpta, i la pau queda

restablérta en la familia. (Rialles i aplaudiments).

Nosaltres som cuasi els únics no conformistes en esta iglesia política que s'està instaurant a Espanya.

I nosaltres no tenim cap interès en fer caure al govern. Es més, senyors: nosaltres desde fa cuasi un any sòls demanem que hatja govern a Espanya, que actúe de govern i que baix la casaca del ministre hi hatja un hòme, un pit i un pensament. (Ovació).

(Se continuarà).

ESPIGOLANT

La empleomanía

Del llibre *La descentralización administrativa y los conciertos económicos con el Estado*. Valencia, any 1908.

IV

La única nació llatina que's permet el luxe de tindre president del Consell sense cartera i de comptar ab oficines de Presidència, es Espanya.

Els demés països, Fransa, Italia, Bèlgica i Portugal, per no citar més que 'ls de nostra rassa, a pesar de que 'ls primers son potències de primer ordre, tenen un ministre encaregat de la Presidència.

En Espanya això se fea cuan havia un Prim, un Zorrilla, un O'Donnell, un Narváez o un Espartero.

El sosteniment d'esta inútil Presidència costa al Tressor 245.500 pessetes, qu'es una quantitat mol respectable.

Este despilfarro s'aprècia igualment en el ram de Cults.

Fransa, nació de 40 millons, ha vingut pagant per tots els cults: catòlic, protestant i judèu, 42 millons.

Espanya, pagant sòls el cult catòlic i tenint asòles 18 millons d'habitants, gasta 41.432.249 pessetes.

Esta enormitat la explica la organissació del clero en nostre país. Les diòcesis que per el Concordat degueret haver-se suprimit, continúen lo mateix que avans de aprovar-se aquell, fa més de 60 anys. Les Catedrals tenen un número exageradíssim de plasses i hi ha un excés enorme de parròquies en moltes comarques d'Espanya.

Hi han provincies que degueren tindre una diòcesis i ne tenen tres, com per eixemple, en Hòsca i en Balears; i dos, com en totes les provincies de Galicia i en totes les de Catalunya.

Aixina resulta que mentres la diòcesis de Valencia té 613 parròquies, hi han atres que'n tenen poquíssimes. La de Mallorca ne té 38, la de Menorca 14, i la de Ibissa 20. ¿No seria més lógic que les tres ne constituïren una asòles?

En cuant al personal de les Catedrals, es prou saber que la de Toledo compta ab 79; entre bisbes, canonges i beneficiats, ab 272.000 pessetes de sou i además ab el personal subalter. En Saragossa hi han 64 canonges i beneficiats, ab 212.500 pessetes; Valencia 48, ab 189.500 pessetes.

El número de parròquies, en la major part de les ciutats antigues del centre i nòrdest d'Espanya, es exageradíssim. Toledo, ciutat de 22.000 habitants (pòc més que Alcira), además de la Catedral, té 13 parròquies esplèndidament dotades. Segovia, més petita que Xátiba, además de la Catedral, té quatre parròquies, i aixina totes les ciutats.

Si haguera habut algún govern ab ver esperit reformador, ab un bon Concordat, haguera quedat reduida a 27 millons la consignació del clero, organissant-lo de la mateixa manera qu'està en Valencia, lo cual haguera produït 14 millons d'economia.

El sosteniment de la diòcesis valentina costa al Estat: sous, 823.238 pessetes; cult, 330.550; Seminari, 22.500. Total, 1.176.228 pessetes.

Com la diòcesis té 800.000 filigresos, resulta que'l govern paga per clero sis quinsets per cada valencià.

Pues pagant per cada espanyol la mateixa quantitat de sis quinsets, havent 18 millons d'espanyols, deguera costar el sosteniment del clero 27 millons a compte dels 41 que costa.

I un d'estos dos casos: o en Valencia paga pòc el govern, o en el rest d'Espanya paga masa.

Sempre venim a parar en lo mateix: que 'ls valenciàns han de sostindre luxes i ostentacions d'atres comarques.

Aleixandre Settler

Iniciativa patriòtica

No podem deixar de fer-se'n ressò del article «Homenaje a Domingo», publicat no fa molt en *El Mercantil Valenciano* baix la firma d'En Joan Iborra. La iniciativa que'n ell enclou l'esmentat senyor mereix ser acullida per tot bon valencià, pues en ella se fixa u dels camins a seguir pera

lograr la redempció de la Patria Valentina. Mercès i lloances mereix per son ver patriotisme i desinteressat desprendiment, que denota al fer pública donació d'una de les òbres del tan celebrat mestre.

Se tracta de crear la «Sala del pintor Domingo» en lo Musèu de Sant Carles. En ell están establertes atres sales de pintura on se guarden i custòdien creixcut número d'òbres de genials artistes valenciàns que fins ara han pogut ser recullides, i entre les moltes cambres que manquen figura la que se proyecta. Sabut es lo gran prestigi i justa fama del llorejat Domingo, honra i glòria de la Patria Valenciana; la inspiració i maneres que sabé posar en ses famoses composicions pictòriques justifiquen el aplaudiment que a éstes dediquen els crítics d'assi i extrangers que s'han parat a estudiar-les, i si be nosatros confesem nostra impotència pera jugar al mestre, no podem manco que recordar que ha segut calificat de *fundador de la moderna escola valenciana de pintura*. Dins de nostre Musèu no pòt faltar el testimoni de sos preuats fruits; fora assò com ho es en l'actualitat, una injusticia més contra u dels que han sabut honrar ab son enginy privilegiat son nòm i el de sa patria.

Assò nos porta a recordar, una vegada més, el descuit en que deixem els interesos de nostre pòble. I es que tota l'aigua corre per el mateix riu de iniquitat i enviliment.

Sempre ha surat selècta i grandiosa la manifestació artística dins nostre Reine; pero la Pintura es sens dupte la que ha florit ab major glòria i genialitat en nostres camps culturals, segurament tan feconds i espontanis com els que reguem de les sequies. En canvi, per una d'eixes desgracies que pesen fatalment sobre nostra rassa desde que'l despotisme polític, administratiu, docent, etc... clavà ses verinosos sarps en la carn viva de nostres gentades pera malferir-les i desorientar-les, han quedat pòc menys qu'en oblit centenars de patricis germàns nostres, que en altre temps conqueriren honors que fins nosatros els valenciàns els neguem a fòrsa d'ignorancia, atontament i follia. Si nostre pòble tinguera ben despèrt lo ver amor a sa Patria, a bon segur que aleshòres tindrien entre els pintors son monument i just homenatge Jacomart, Joan de Juanes, Ribalta, Vergara, López, Espinosa, March, Gisbert, etc.

Arrematem ab la injusticia de tindre arraconats als que saberen immortalissar a nòstra rassa. Es vergonyós que tinguen qu' eixir de nòstre Reine els jovens deixebles pintors pera conèixer als potents llumenars de la Patria. Per aixó ens atrevim a recomanar la patriòtica iniciativa de En Joan Iborra als que posseixquen òbres del Pintor Domingo i als que pugen recabar de societats i corporacions l' oferiment d' algunes de ses produccions pictòriques. Siga este el camí que mampregam pera refer nòstre Musèu de Sant Carles, trevallem ab tot entusiasme per conseguir que, cuan aváns, estiga en ell digna i completament representada la escòla valenciana.

LI. C. I.

CONCURS DE HIMNES

Sopar en honor de En Santiago Cebrián

Pera 'ls darrers dies de la present fira, se prepara un gran sopar en honor del poeta valencià En Santiago Cebrián Ibor, autor del himne que alcansá el primer prèmi en nòstre Concurs de Himnes Nacionals Valencians, quals inspiradíssims vèrsos ya coneixen nòstres lectors.

Tal vòlta puga conseguir-se l' assistència del donant del prèmi, el gran patrici castellanenc En Gaetà Huguet.

Concorrirán també les primeres figures del nacionalisme valencià i se farán, segurament, importants discursos i declaracions respecte al moviment valencianiste, que tant avansa cada dia en adèptes i entusiasmes.

Al gran ambient que ya existix a l' entorn del projectat sopar, hi ha que afegir els treballs de la comissió organissadora, que hui comensa ses gestions, formada per els senyors Aguirre (F.), Torró (A.), Cebrián (LI.), Moner i Ferrandis Luna.

PATRIA NÒVA, iniciadora del banquet, prega als bons valencianistes assistixquen a estos actes en que nòstres ideals han de anar difondint-se, comensant per enaltir al jove poeta que, ab sa inspiració, ha contribuït a l' obra exaltadora que ha de portarnos al somniat fi del complet resurgiment de la Patria Valenciana.

Vèrsos de Patria

CANTE LA LLIRA

Cante, cante la llira armoniosa
De la Patria los himnes triomfals.
Cante, cante la història gloriosa
De Valencia, i sa veu melodiosa
Nos recòrde llurs fets immortals.

Cante 'l temps en que 'ls hòms sens
[cadenes,
Germans tots, trevallaben pa si
I bullia la sang en llurs venes,
Allunyant coratjosos les penes
Ab respir esforsat, gegantí.

Cante alshòms que perdien llur vida
Per la Patria, sens pòr ni tristors.
¡Oh, es la mòrt que la Patria no oblida!
¡Es la ofrena qu' acull dolorida
La que vòlta d' heròics resplandors!

Cante, cante la llira armoniosa
A la Patria en un himne triomfal...
Cante, cante ab una veu briosa,
Que renaix la joventut ansiosa
De fer una Patria que sia ideal.

Vicent Llopis Piquer

Aleixandre Settler

Un atre gran patrici valencià, un atre germà dels majors, que 'ns ha deixat...

Encara que habitualment residia en Madrit, venia a estiuetjar al poble d' Almàcera, i allí han finit els seus dies—en terra de la estimada Patria, —víctima d' una inesperada i ràpida malaltia.

Tots aquells que 'ns hatjen ouit, parlar als joves valencianistes de talents valencians, de fills benemèrits de la terra, saven la gran estima i sincera admiració en que sempre tinguérem a En Aleixandre Settler, encara que, per desgracia, no tinguérem may l' honor i la joia de tractar-lo.

No sòls nosatros, tots els valencians son coneixedors de les grans campanyes periodístiques que 'n diaris de nòstra ciutat—*El Mercantil Valenciano* i *Las Provincias*—portá a efecte este admirable valencià, doctor en Medicina, i además, sens dupte, u de nòstres primers economistes, tal vòlta el únic que de manera tan patriòtica ha estudiat i ha defés com ningú els interessos de Valencia.

A sa ploma se deuen—entre atres molts—els conciencsuts treballs que desde fa alguns números pòden saborejar els lectors de PATRIA NÒVA en la secció «Espigolant», eixos treballs que tan relevants mèrits i tant d' amor a sa terra nadiua rebelen en son autor.

Fon u dels fills que sempre tingué present el tribut que debía a sa Patria, a la que jamay oblida en sos sacrificis a través d' ausències i ditjes o dolors.

Es un sagrat deure el que tenen els valencians d' honrar la santa memòria d' En Aleixandre Settler. Comp-te *El Mercantil Valenciano*, com iniciador, ab la nòstra incondicional adhesió.

PATRIA NÒVA s' associa al dolor que 'n estos moments experimenta la familia del gran patrici finat, a la que preguem d' admetre el testimoni de nòstre més sentit condòl.

Preguem als sotscriptors de fóra de la ciutat que, pera la bona marxa de l' Administració, se servixquen posar-se al corrent en el pago.

LO RAT-PENAT

Estem damunt de la festa, com qui diu, i res encara s' ha resolt respecte a la demanda de Junta general extraordinaria solicitada per els senyors sòcis que no están, ni estarán may d' accòrt en lo del nomenament de mantenedor a favor del senyor Estrada, no per el senyor Estrada precisament—el qual particularment mereix tots nòstres respectes,—sino per la forma en que fon nomenat, i lo que comprometen-lo a vindre se pretén fer-nos *tragar* als que sentim els vers ideals valencianistes.

Ens pareix qu' es mol mal compte pera deixar-lo sense saldar aváns de la sessió solemne dels Jocs Florals.

Allá, pues, els que *manen* enguany en lo de la organissació de lo que deguera ser la primera de nòstres festes.

Cuan se está a les *vèrdes* hi ha que estar també a les *madures*, i éstes suposem que 'n esta ocasió serán de prou valú a cuan aixina s' han atropellat els drets dels mateixos sòcis.

Consells i advertències

Llegim en un periòdic de nostra ciutat:

«En Vitoria existix una fàbrica de porpurina de bronze, única en Espanya que se dedica a la producció de dita matèria, i com pòt competir ab les similars del extranger, de dita fàbrica se sortixen en Valencia la majoria de les indústries relacionades ab dit article, com per eixèmple, pera l'impressió del paper seda pera envase de taronja, litógrafos, pintors, imprentes, fàbriques de palmitos, etc.

»El ajuntament de la ciutat alavessa ha prohibit el trevall per la nit en dita fàbrica, i assò ha fet que 'l producte escassetje, ab lo que 's perjudica extraordinariament els interessos de comerciants i industrials valenciàns, sent aixina que no pòt abastir-se este mercat que consumix tres cuartas parts de la producció.»

De primer intent no ens pareix mal lo que aconsella el diari que s'ocupá del assumpte; pero ¿no seria lo més indicat implantar dita nòva fabricació en Valencia? ¿Es que no hi han talents o diners pera implantar-la?

En cuant a hòmes aptes, no creem que 'n falten, i, en lo tocant a capitals, bastaria en que alguns valenciàns realisaren alguns valors—eixos antipàtics valors mòrts del *cuponet*,—i ho dedicaren a negocis d'estos, que tanta falta ens fan pera nosatros mateixos; aixina creixeria nostra indústria, tindrien ocupació més obrers i tot aniria augmentant al unison.

Pero no pòt ser. Ni de ningú se fiem, ni pera res hi ha abnegació ni valentia, ni res que puga engrandir-nos ni dignificar-nos se porta a efecte.

Hòra es ya de que 'ls valenciàns se'n adonen d'assò i de que compren-guen de que tot ens passa perque 'ls bogins centralistes tingueren bon euiddado de arrevasar-nos l'ànima.

El senyor Bergamín encarregá fa uns pòcs dies que li tragueren un palco pera totes les corregudes de bous de la propera Fira.

Com no quedaven localitats d'estes, ha habut que fer, com se sòl dir, dimònis sense mòle; pero s'ha tret el palco pera 'l senyor Bergamín per un esfòrs de la empresa.

Tot assò es lo que pensa dit senyor després d'haver destituit a Unamuno

del càrrec de Rector de l'Universitat de Salamanca.

El passat dillúns, per la nit, sòls s'ouia per Valencia:

—*¡Corrida de toros en La Línea! ¡Triunfo colosal de... etc.!*

De módo que 'n La Linia de la Concepció havia habut la gran corregudota de bous, suposem que ab el ple de plassa consegüent.

El mateix dia, els comerciants de Valencia varen rebre una carta-circular firmada per tots els clients de l'esmentat pòble, dient que ara per ara no 'ls feren ningún giro que res podien pagar.

Pera lo únic que no hi han diners es pera pagar lo que 's deu. Be han aprofitat les llisóns dels centralistes.

Recomanem als acreedors que 's constituixquen en empresa d'aquella plassa, i només fent torejar al *Tisana-Chico*, al *Merlusa-Grande* o a un atre fenòmen cuansevòl, lis trauen tots els diners que 'ls deuen sense el menor esfòrs.

El senyor governador En Tejón i el senyor marquès de Cáceres—quefe del partit conservador en hesta ciutat—han anat a la *coronada villa* a vore cóm arreglaven lo del embolic entre l'alcalde i la minoria conservadora de l'Ajuntament, i En Sánchez Guerra, al enterar-se del románs, els ha enviat pòc manco que a pastar fang, dient-los que se'n anava uns dies a descansar i que per ara no tenia ganes de llos.

¿Tindrán pit estos senyors pera tornar a fer un atre viatge pera tractar del assumpte?

Nosatros creiem que cuan a u se li figuen tan descaradament en la mateixa cara, lo més indicat es presentar la dimissió. I que se'n busquen atres que 'ls aguanten els senyors del centro.

DIÁLECS AL VOL

Un giquet entra plorant en sa casa:

—*Hico mio, ¿qué t'han hecho?*—li pregunta la mare, que 'n sa vida ha parlat en castellà.

—*Pues... qu'estábamos cugando a valencianos i castellanos, i como siempre ganan los valencianos, nos han unflao a los demás...*

—*T'está bien, por tararote... Ya lo sabes pa l'otra ves; tú siempre valenciano,*

i asína serás el que calfará la eskena de los otros...

Com no pòt ser d'atra manera, ya vorán com este giquet, cuan siga hòme, aplega a ser de la *Quinset Acadèmia de la Llengua Castellana*.

—*¡Tòc, tòc!...*

—*¿Quién es?*

—*El cartero. ¿Filomena Cascarrabias?*

—*S'ha mudao.*

—*¿Sabe dónde?*

—*Sí, señor; ahí ensima de la botigueta del cantón, tres anelladas...*

En la passada Exposició, cuant se celebraren els Jòcs Florals, vingué de mantenedor el senyor Sánchez Guerra.

U dels dies qu'estigué assí, visitá la fàbrica que 'n Manises té el senyor Valldecabres, i éste, que l'acompanyava, li feu observar en una de les ocasions:!

—*Las chimeneras se ven desde toda la huerta.*

Hi ha qui diu si esta frase ha contribuit no pòc a que no s'hatja concedit al senyor Valldecabres la quefatura en Valencia del partit conservador.

La senyora, feta un lluet, li diu a la criá, qu'está en la cuina:

—*¿Pero aún estás rentando eso? ¡Tienes más poca vergüenza que'l perro de Pindl?...*

Esta es una d'eixes senyores que diuen que no saben parlar més que *con castellano*.

Correspondència

J. G. C.—Valencia.—Mòlt hu sentim; pero no ens es posible complaure 'l encara. Hi ha qu'estudiar encara mol més; com compendrà no ham de consentir que ni vosté ni nosatros fem un mal paper.

Ll. F.—Valencia.—No obstant, com voria per nostre número anterior, el complaguerem. No es de sòbra rematjar el clau.

F. T. M.—Valencia.—Sentim no poderli publicar els versos que 'ns ha enviat. No son prou patriòtics, i ademés adoleixen d'algunes incorreccions.

A. P. U.—Valencia.—Li deiem lo mateix que a l'anterior comunicant. Si publica 'l follet fixes mol bé aváns. En este cas, ens envia 'u i tindriem mol de gust en ocupar-se d'ell.

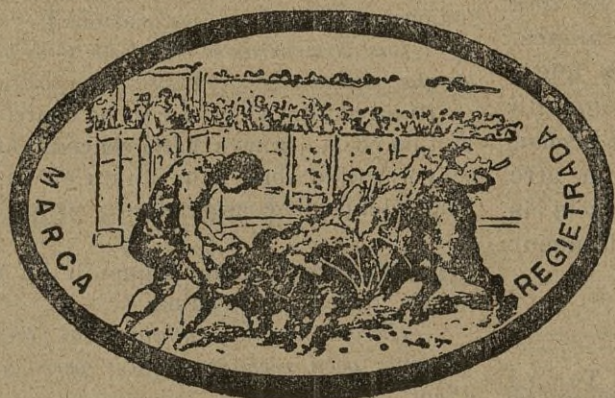
Dr. Espinosa Ventura
Medicina i Cirugía general

Carnicers, 1
VALENCIA

Chapa, 44
- GRAU -

- - - CALSAT - - - - RIERA -

Carrer de Lauria, 5.-Valencia

Fosfo-Fito-Kola-Aliño

Novísima medicació fosforada. Fòsforo orgànic de les llavors dels cereals i Anòu de Kola granulades. Poderós tònic reconstituyents. De positius resultats en l'anèmia, tuberculòsis, escrofulisme, raquitisme, inapetència i en les convalescències. RECOMANAT PER LA CLASE MÈDICA.

De venda en les principals farmacies i drogueries d'Espanya.

Botella gran, 5 pesetes. Botella petita, 2'75

Pera demandes al per major: Farmacia de la Viuda del Doctor Aliño, plassa del Mercat, 52.—VALENCIA.

La Floresta *Fábrica de flors artificials*
:: Eduart Arnal ::

Saragossa, 16.-VALENCIA

Pera Ombres, Palmitos, Boquilles, Bastóns i
articles pera regals

La casa Bruguera

San Vient, 41, front al carrer San Ferrán
— — VALENCIA — —

Fumeu l'incomparable Paper Mefisto

: Fábrica de Conserves Vegetals :

ALFREDO J. MORGAN I COMPANYIA
GANDIA

Especialitat en tomata, pimentó, pèsols, sanfaina, bresquilla, albercòc, raim, etc.

Pera pedidos: Manuel Coll, carrer de la Corona, 15.-Valencia

Tintorería SOTO

Avinguda del Pòrt, núm. 38

:: Teléfono núm. 958 ::

:: :: VALENCIA :: ::

Kiòsc de San Martí

✕ ✕ ✕ ✕ VALENCIA ✕ ✕ ✕ ✕

Venda de tota classe de periòdics, semanaris

□ □ □ □ □ □ □ □ y revistes □ □ □ □ □ □ □ □

Especialitat en periòdics regionalistes

El Depuratiu vegetal de Fuster

es un remey efícas pera les enfermetats dels ulls, del estomac, dolors reumàtics, neurastènia, asma, enfermetats secretes de la dona, sífilis, venéreo, hèrpes i demás que tinguen per orige la existencia en la sang de toxines i ácit URIC, porque 'l DEPURATIU VEGETAL FUSTER expulsa i obliga a ixir ab la suor i l'orina totes les dites impureses.